

SVENS BIBELOVERSIGT - MATTHÆUSEVANGELIET

Bogens hvem, hvad, hvor:

Matthæus er Lærerens Evangelium. Det er inddelt i klare sektioner med henblik på at undervise disciple i efterfølgelse af Jesus. Matthæus forkynder Jesus som opfyldelsen af Guds profetier til Israel og derfor er hans evangelium placeret naturligt som broen mellem GT og NT.

Forfatter:

Oprindeligt var Evangeliet anonymt, men både dets indhold og samtlige kirketraditioner bekræfter at toldereren Matthæus (9:1-15), en af de tolv disciple, var dets forfatter (Ignatius år 100; Papias år 125, Ire-næus år 175).

Matthæus har sandsynligvis brugt Markus Evangeliet som sin hovedkilde (91% af Markus er i Matthæus, men i komprimeret form. Sammenlign fx 9:18-26 med Mark 5:21-43).

Matthæus har dog tilføjet væsentligt materiale fx om Jesu fødsel og opstandelse. Yderligere har han og Lukas ca. 200 vers tilfælles, fortrinsvis med Jesu lære. Dette viser at urkirken havde en fælles opfattelse af evangeliets grundsubstans, og ud fra den præsenterede hver forfatter sit helt eget portræt af Jesus.

Tidspunkt:

år 60 e.Kr. Matthæus, ligesom Lukas, er sandsynligvis skrevet omkring år 60. Hvis Matthæus har anvendt Markus (år 55) som hovedkildeskrift, må han have skrevet nogen tid efter denne, men før år 70, idet han skrev om Jerusalems ødelæggelse i fremtiden (23:34; 24:2,15-22).

Motiv:

Matthæus havde som formål at oplære kristne disciple (13:52; 28:18-20). Han skrev for at forkynde, at Jesus fra Nazaret var Israels længeventede frelser og lærte mennesker, hvordan de kunne blive efterfølgere af ham.

Igen og igen påviste han, at Jesu mission udsprang af GT (53 citater og mindst 76 henvisninger til GT kan dokumenteres) og viste, hvordan Jesu liv og lære bekræftede at han var Guds sande Messias.

Matthæus henvendte sig bevidst til jøder. Han anvendte jødiske udtryk, fx Himmeriget i stedet for Guds Rige og refererede til jødiske traditioner og ritualer uden at forklare dem (23:5-7). Hans evange-

lium afslørede også hykleriet der var trængt ind i jødedommen og imødegik samtidig de falske anklager og indvendinger imod troen på Jesus (se kap.23; 28:11-15).

Men siden han skrev på græsk, ikke aramaisk, kunne hans budskab om Jesus også nå ud til jøderne i adspredelsen og til hedningeverden.

Bogens opbygning:

1:1-4:16 Jesu Kristus introduceres.

1:1-17 Jesu stamtræ

1:18-2:23 Opfyldelsen af profetierne ved Jesu fødsel og barndom

3:1-4:16 Forberedelserne til Jesu offentlige tjeneste

4:17-16:20 Jesu offentlige tjeneste i Galilæa.

4:17-25 Introduktionen til Jesu offentlige tjeneste

5:1-7:29 Første Tale: Disciplens liv som Himmerigets borger

8:1-9:34 Himmeriget udtrykt igennem Jesu undergerninger

9:35-10:42 Anden tale: Disciplen som Himmerigets forkynder

11:1-12:50 Varierende reaktioner på Jesu person og gerninger

13:1-52 Tredje tale: Himmerigets vækst forklaret i lignelser

13:53-16:20 Skarpere skel i reaktionerne imod Jesus

16:21-18:35 Jesu private undervisning i Galilæa

16:21-17:27 Jesus forbereder sine disciple på sin lidelse

18:1-35 Fjerde tale: Disciplenes indbyrdes forhold

19:1-25:46 Jesu tjeneste i Peræa, Judæa og Jerusalem

19.1-20:34 Undervisning og helbredelser på vej mod Jerusalem

21:1-22 Jesu indtog i Jerusalem og rydningen af Templet

21:23-23:39 Jesu konfrontation med Jødernes ledere

24:1-25:46 Femte tale: Disciplenes vilkår indtil Rigets komme

26:1-28:20 Jesu lidelse, død og opstandelse

26:1-46 Forberedelser til Jesu offergang

26:47-27:56 Jesu arrestation, retssag og korsfæstelse

27:57-28:20 Jesu begravelse, opstandelse og mission

Bogens indhold:

Jesus, Guds mægtige forkynder.

Matthæus Evangeliet er det mest systematiske af evangelierne og er opbygget for at hjælpe disciple til at huske Jesu lære kan f.eks. nævnes:

5 store discipeltaler

7 saligprisninger

7 lignelser

Jesus fremstilles som Guds Rabbi, der som Lovens endegyldige tolk (5:17-22) overgår selv de største af Israels lovgivere og forkyndere (12:41-42; 17:2-8). Han var også Israels Messias og bragte Guds Rige til verden. Ligesom Markus og Lukas, fokuserede Matthæus på Jesu Galilæiske tjeneste, før han afsluttede med en altafgørende uge i Jerusalem. Til gengæld fylder denne uge næsten en tredjedel af bogen.

I. Guds Messias kommer til verden under guddommelig styring.

Jesu stamtræ, drømmebudskaber igennem engle og opfyldelsen af profetier var med til at stadfæste Jesus som den sande arving til Davids trone. Flugten til Egypten og hans opvækst i Nazaret viste, at Jesus ikke alene identificerede sig med Israel i dets storhed, men at han også var med det i dets trængsler.

Vækkelsen, der opstod ved Johannes Døber, blev afsættet for Jesu offentlige tjeneste. Igennem sin dåb og den efterfølgende 40 dages prøvelse i ørkenen blev Jesus stadfæstet som værdig til rollen som Guds Messias.

II. Messias åbenbarer sig i Galilæa.

Jesus indledte sin tjeneste med at prædike om Himmeriget og demonstrere dets kraft igennem helbredelser og dæmonuddrivelser. Samtidig kaldte han disciple og underviste dem i Himmerigets liv.

Hans lære udfordrede den gængse religiøse tolkning i Israel, men hans visdom og virke demonstrerede, at han havde guddommelig myndighed. Reaktionen var tredelt.

De svage og ydmyge flokkedes om ham, de religiøse ledere stod ham imod, mens den brede befolkning var forbeholden.

Tjeneste-perioden på 2½ år, kulminerede med hans disciples bekendelse af ham som Guds Messias.

III. Messias forbereder sine disciplene på sin lidelse.

Jesus brugte disciplenes bekendelse til at ændre på deres messiasopfattelser. Guds Messias måtte først opleve afvisning, lidelse og død, før han kunne indtræde i herlighed.

Det havde Johannes Døbers død været et klart varsel om. Som Jesu disciple måtte de også indstille sig på, at vejen til storhed i Guds Rige, gik igennem ydmyghed, selvfornektelse og et tilgivende sindelag.

IV. Messias åbenbarer sig i Jerusalem.

Derefter begyndte Jesus sin målrettede gang mod Jerusalem. Han fortsatte sin undervisende og helbredende tjeneste samtidig med, at han understregede Himmerigets omkostninger overfor sine disciple. Med sit indtog i Jerusalem demonstrede han sin messianske autoritet ved at rydde templet for van-ærende handel og ved at konfrontere de religiøse ledere med deres hykleri og vrangfortolkninger.

Han advarede Israel mod at fortsætte dets oprør imod Gud, men indbød dem samtidig til at vende om til ham. Som afslutning på sin offentlige tjeneste forklarede han sine disciple om de store trængsler, de og Israel skulle igennem, før han kom tilbage og indførte Guds messianske Rige i verden. Kun et tålmodigt hengivent forhold til ham ville bevare dem loyale og årvågne indtil han kom.

V. Messias' lidelse og herlighed.

Dette er Evangeliets højdepunkt. Jesus fortsatte med at forberede sine disciple på sin korsfæstelse. Han forklarede dem, at han ikke var et hjælpeløst offer, men at han frivilligt og bevidst opfyldte sin Faders vilje.

I nadvermåltidet forkyndte han, hvordan hans offer ville udløse Guds Nye Pagt og bringe syndernes forladelse til mennesker. Hans gentagne forudsigelser om sine disciples svigt og om jødernes og hedningernes sammensværgelse blev opfyldt.

I stor foragt blev han ført til henrettelsesstedet Golgata og korsfæstet. Men allerede som døende begyndte varslerne om hans sejr. Det dybe mørke, hans høje råb, det revnede tempel-forhæng og jordskælvne fortalte, at guddommelige kræfter var på spil. Men selvom disse varsler ikke ændrede modstanden hos de religiøse og verdslige ledere, kunne ingen af deres anstrengelser forhindre Jesu opstan-

delse, præcis som han havde forudsagt. Jesus opstod som Guds almægtige Herre og igennem sine svage men lydige disciple, ville han fortsætte med at udbrede Guds Rige i hele verden.

Bogens temaer:

Matthæus' portræt af Jesus fokuserer på ham som Israels Messias og Guds autoritative lærer. Jesus er både den mægtige "Davids Søn", der vil indføre Guds rige og Guds store "Rabbi", der vil hjælpe sine disciple til at forstå Guds Lov og tilegne sig Himmerigets værdier og livsstil.

Der havde ikke siddet en konge på Davids trone i over 600 år. Herodes var edomit og ikke af jødisk afstamning. Igennem Jesu stamtavle, stadfæstede Matthæus hans retsmæssige krav på Davids trone, også selvom Josef kun var hans adoptivfar. Matthæus stadfæstede også at Jesus var født i Davids by Betlehem og forklarede hvorfor han var vokset op i Galilæa.

Han viste at Jesus allerede ved sin fødsel var blevet hyllet af fremmede som jødernes konge (1:1,20-25; 2:1-6) og at både Gud og mennesker fortsatte denne hyldest under hans tjeneste (3:16-17; 9:27; 17: 5; 21:9).

Jesu Messianske Rige var et åndeligt og ikke et politisk rige. Et rige, der blev udbredt igennem hans lære og mægtige undergerninger (7:28-29; 9:35-36; 12:28) og som bragte mennesker lindring, syndernes forladelse og åndelig fornyelse.

Israels ledere anerkendte dog ikke hans Messianske påstande og dømte ham derfor for blasfemi (26:63-66), men for at få ham korsfæstet, var de tvunget til at få ham dømt som "Jødernes Konge" (27:37).

Vejen til anerkendelse af Jesus som Guds konge blev åben for enhver, ved at blive hans disciple og forene sig med ham i at udbrede hans Rige (10:37-39; 28:20).

Når Jesus kommer igen vil hans modstandere blive tvunget til at anerkende ham som Guds retsmæssige Konge, men de vil ikke få del i hans Rige (13:41-43; 24:30-31; 25:31-32).

Ifølge Guds Ord skal Messias herske i fuldkommen retfærd og derfor anerkendte og opfyldte Jesus Loven til punkt og prikke og lærte sine disciple at følge den (5:17-21; 23:1-3).

Som Lovens sande tolk forkyndte han Himmerigets liv som en genspejling af Guds retfærdige og kærlige karakter (5:20,48; 7:12; 9:13; 22:36-40; 25:35-36; 26:11).

At leve efter Guds vilje, kan kun gennemføres i afhængighed af Guds Ånd (5:6; 10:20) og dette formidles igennem trosforholdet (7:7-11; 11:28-30).

Når Himmerigets livsstil praktiseres, vil mennesker enten blive tiltrukket af Gud eller opleve en endnu stærkere modstand imod ham (5:11-12,14-16).

Jesus og den nye pagt åbnede vejen for, at alle kan blive en del af Guds store verdensomspændende familie (8:11-12; 11:28; 21:43), og Guds kirke er både et universelt og lokalt fænomen (16:18; 18:17).

Jesus bygger sin kirke på mennesker, der bekender ham som Guds Konge og deres egen personlige Herre (4:19; 9:9; 10:37-39; 11:25-27; 12:46-50; 13:16-17; 16:15-17).

At være en kristen betyder ikke blot at bekende Jesus i ord, men også at efterfølge ham i liv (3:7-10; 7:21-23; 21:28-32).

Disciple lever i tro og erkender, at de skal stå til ansvar overfor Gud med deres liv (10:28; 12:36; 25:13).

Deres tro udvikles igennem dåben, nadveren, bønnen, bibelen og fællesskabet (28:19-20) og fordi efterfølgelse ofte medfører omkostninger og trofast tjenstvillighed, er de kaldet til hengivenhed og udholdenhed (5:29-30; 7:13-14; 10:16-25; 24:9-14,45-51).

Til gengæld lover Gud sine disciple evig omsorg og nærvær (6:33; 18:20).

Baggrundsinformation:

Bjergprædiken (5:1-7:39):

Denne lære er et af Jesu vigtigste læreafsnit vedrørende discipelskab. Den er opdelt i fem hoveddele:

1. Disciplens karakter, velsignelser og udfordringer 5:1-16
2. Disciplens retfærdige liv efter ånden frem for bogstaven 5:17-48
3. Disciplens forhold til Gud, et indre liv frem for ydre religion 6:1-18

4. Disciplens livsstil (3 undladelser, 3 aktive forhold) 6:19-7:12
5. Valget og konsekvenserne af ægte eller falsk discipelskab 7:13-27

Engle:

Ordet betyder "budbringer". Engle er skabte himmelske væsener, der tjener Gud og hans sag (1:20; 2:13,19; 13:41,49; 28:2-7).

De bruges også til at beskytte og betjene mennesker (3:6; 18:10; 26:53; se også Dan 12:1; Heb.1:14; Åb 1:20).

Satan og dæmonerne var skabt som engle, men faldt fra i et oprør imod Gud (Es 14:12-15; Åb 12:7-9). Deres endeligt bliver evig straf (25:41).

Helvedet:

Symboliseret af "Ge Hinnom", en dyb kløft syd for Jerusalem, hvor der var praktiseret menneskeofringer. Kong Josias vanhelligede disse afguds-altre og stedet blev lavet om til byens mødding, et sted kendetegnet af en altid brændende ild.

Helvede er den evige skæbne, Gud har bestemt for djævelen og hans engle, men også for det menneske, der nægter at anerkende hans herredømme (13:41; 23:33; 25:41).

Stedet kendetegnes af ord som udelukkelse, fortabelse, mørke, ild, fortvivelse, pine og evig straf (7:13; 8:12; 13:42,50; 18:8-9; 25:46).

Den eneste måde at undgå Helvede på, er at omvende sig fra oprøret imod Gud og modtage Guds rensende og forvandlende nåde i Kristus Jesus (25:40; 26:26-29).

Til gengæld giver denne nåde fuldkommen sikkerhed for evigt liv hos Gud i fuldkommen herlighed og glæde (13:43; 25:34,46).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

Matthæus' mål, ligesom de andre evangelisters, var at forkynde om Jesus og hans mission. Evangeliet har bemærkelsesværdige ligheder med Markus og Lukas i modsætningen til Johannes, selvom Matthæus også understøtter hans vidnesbyrd (se 26:61 med Joh.2:19).

Siden Matthæus og Lukas har så meget af det samme materiale som Markus og altid følger dennes rækkefølge og til dels ordvalg, styrker det teorien om, at Markus blev brugt som det grundlæggende kilde-skrift (sammenlign fx Matt 14:13-21; Mark 6: 32-44; Luk 9:10-17).

I forhold til de to andre citerer og henviser Matthæus særdeles meget til GT. Han gør det, for at understrege at Jesu mission udsprang af Israels frelses-historie og var opfyldelsen af den gamle pagts forventninger og løfter (2:2-6; 13:14-17).

Guds styre i verden. Guds Rige bryder ind i verden i to faser. Den delvis skjulte fase der begyndte ved Jesu første komme og den totalt forvandlende fase ved Jesu genkomst. I den første fase modtages Riget i tro. Dette opstår ved en åbenbaring fra Gud, når man tror på Jesus Kristus (11:25-27; 16:16-17).

Rigets første fase eksisterer samtidig med denne verdens gudsfjendske tidsånd og det skaber en spænding. Jesu disciple oplever både forsmagen af Himmeriget og samtidig syndefaldets nedbrydende konsekvenser (24:4-14).

Riget udbredes, ved at flere og flere mennesker bliver efterfølgere af Jesus (28:18-20). I Rigets anden fase er Gud styre på jorden fuldendt og åbenbart for alle (24:27-31; 26:64).

Jesus var helt bevidst om, at hans død hverken var underlagt tilfældigheder eller mørke kræfters overlegenhed, selvom disse også spillede en rolle (16:21; 17:22-23; 20:18-19). Hans død var et bevidst valg om at adlyde sin himmelske Faders vilje (26:39,42,44) for at sone menneskeheds synd, sådan som GT havde forudsagt (18:11; 20:28; 26:28; 27:45-46,51-53).

Selvom Matthæus fokuserede på Jesu mission i Israel (10:6,23; 15:24), havde han også et verdensomspændende perspektiv (2:1-12; 8:5-13; 12:41-42; 15:24-28; 27:54; 28:18).

Alle kan frelses, men kun Gud kan frelse (11:28; 19:25-26) og betingelsen er at modtage frelsen på hans måde (15:13; 22:11-14).

Grundlæggende handler det om at leve i et forhold til Jesus (7:21-23)

Matthæus fokuserer meget på Gud som Fader og refererer til det 41 gange (Lukas 14x, og Markus 4x).

Disciple kan, ligesom Jesus, tiltale Gud som deres Fader (6:9; 11:25; 26:39) og derved understreger Matthæus, at de troende ikke blot er Guds undersåtter, men er hans børn. At være Guds børn modvirker ydre ritualisme og lovtrældom og vækker i stedet ægte kærlig hengivelse.

Matthæus henviser mange gange til at Jesus opfyldte GT lov, profetier og symbolik (1:22; 2:6; 5:17; 8:17; 11:13; 12:17-21; 13:35; 21:4-5,42; 22:44; 26:56; 27:9).

Jesus er mere end et menneske:

For Matthæus er Jesus helt igennem menneske (24:36; 26:38), men hans eksklusive forhold til Faderen afslører, at han er mere end det (17:5; 21:16).

Jesus er både genstand for tilbedelse (2:11; 28:9,17) og formår at være åndeligt tilstede i hans disciple (18:20; 28:20).

Han har Guds egenskaber (9:2; 25:31) og bærer guddommelige titler (1:23; 12:8).

Helligånden er mere end Guds kraft:

Selvom han er Faderens Ånd og virker som sådan igennem de troende (10:20; 12:28; 22:43), er han samtidig også "Helligånden", en selvstændig person som kan bespottes (1:20; 12:31-32).

Fader, Søn, Helligånd:

"Faderen, Sønnen og Helligånden" virker sammen ved Jesu dåb (3:16-17). Treenigheden forenes i Jesu dåbs befaling, tre selvstændige personer forenet i et navn (28:19, bemærk ordet navn på græsk er ental).

Bogens mest kendte afsnit:

1:18-25	Jesu fødsel af en jomfru
2:1-12	Besøg af østens vismænd
3:13-4:11	Jesu dåb og fristelse i ørken
5:3-12; 6:9-13; 7:12	Saligprisningerne, Fadervor, Den gyldne regel
11:28-30	Jesu invitation til dem der er trætte og har tunge byrder
7:24-27; 13:1-50; 18:21-35; 20:1-16; 21:33-22:14	Jesu lignelser
16:13-20	Peters bekendelse
17:1-13	Jesu forklarelse
21:1-17	Jesu indtog i Jerusalem
24-25	Jesu endetidslære
26-28	Jesu lidelsesberetning og opstandelse